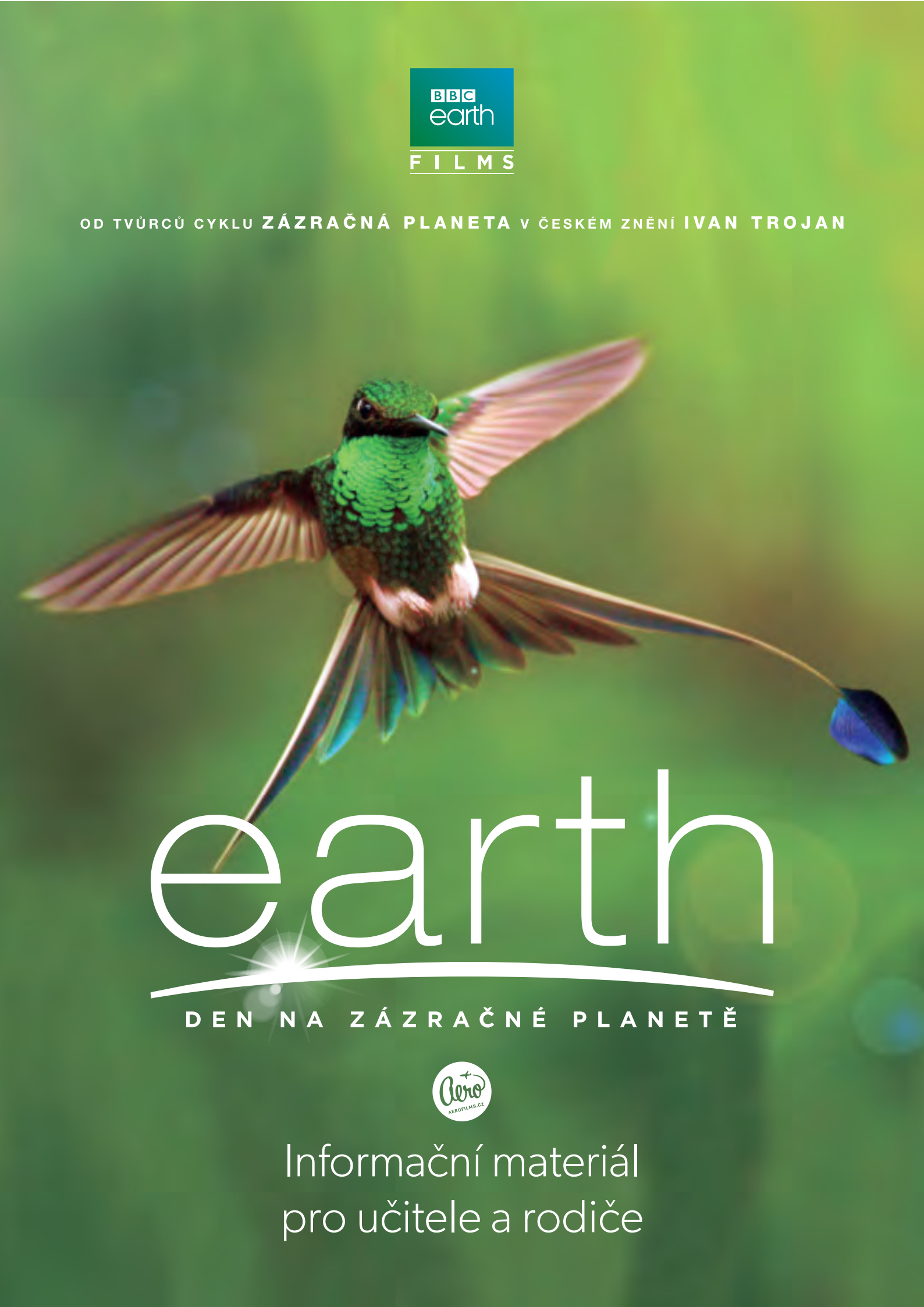
BBC earth FILMS

OD TVŮRCŮ CYKLU **ZÁZRAČNÁ PLANETA** V ČESKÉM ZNĚNÍ **IVAN TROJAN**

earth

DEN NA ZÁZRAČNÉ PLANETĚ

Aero AEROFILMS.CZ

Informační materiál
pro učitele a rodiče

Obsah

1. Informace a doporučení pro učitele
2. O filmu a natáčení
3. Den na planetě – film krok za krokem
4. Inspirace pro výuku
5. Důležité kontakty

1. Informace a doporučení pro učitele

1.1 Jak pracovat s tímto materiálem

Zpracovali jsme pro vás prohlubující informace o filmu Earth: Den na zázračné planetě, jeho tvůrcích a vzniku. Najdete zde také návrhy aktivit a náměty k diskuzím, jež můžete ve výuce rozvíjet. Nejedná se však o hotový instantní plán výuky. Film se dotýká širšího spektra učiva různých vzdělávacích oborů RVP. Využijte tento materiál jako inspirační podklad a zdroj informací a to zejména pro výuku na ZŠ.

Doporučujeme vám přečíst si následující text ještě před návštěvou kina, abyste věděli, co od filmu můžete očekávat a jak na něj žáky připravit. Zpracovaná témata můžete rozvíjet již před samotným zhlédnutím filmu.

V závěru najdete také postup, jak si objednat film pro školní projekci.

1.2. Využití filmu pro vzdělávací účely

Dokumentární film Earth: Den na zázračné planetě nemá omezenou věkovou přístupnost. Zajímá i dospělé diváky, v rámci školy je však vhodný zejména pro žáky základních škol od 4. do 9. třídy a pro studenty středních škol.

Film využijete jako poměrně silný inspirační zdroj pro rozbor některých témat v těchto vzdělávacích oblastech RVP ZŠ:

1. Stupeň
Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Obsahové okruhy: Rozmanitost přírody
Vybrané učivo: roční období, sluneční soustava, den a noc, roční období, znaky života, životní potřeby a projevy, průběh a způsob života, výživa, stavba těla u některých nejznámějších druhů, význam v přírodě a pro člověka, rozmanitost podmínek života na Zemi; význam, vzájemné vztahy mezi organismy, základní společenstva, ochrana životního prostředí

2. stupeň
Vzdělávací oblast: Člověk a příroda
Vzdělávací obor: Přírodopis
Obsahové okruhy: Biologie živočichů, Ekologie
Vybrané učivo: vývoj, vývin a systém živočichů, rozšíření, význam a ochrana živočichů, projevy chování živočichů, organismy a prostředí, vztahy mezi organismy a prostředím, populace, společenstva, potravní řetězce, rovnováha v ekosystému, ochrana přírody a životního prostředí
Vzdělávací obor: Zeměpis
Obsahové okruhy: Přírodní obraz země, Regiony světa, Životní prostředí
Vybrané učivo: Země jako vesmírné těleso, složky a prvky přírodní sféry, pásma, makroregiony, krajina, přírodní a společenské prostředí, typy krajin, chráněná území přírody, globální ekologické a environmentální problémy lidstva, světadíly, oceány, přírodní oblasti, podnebné oblasti
Průřezové téma: Environmentální výchova
Vybrané učivo: ekosystémy, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí, přírodní dědictví, aktivity směřující k šetrnému chování k přírodním systémům
Doplňkový obor: Filmová výchova
Vybrané učivo: hlavní prvky filmového záběru, jejich význam ve vztahu k zobrazovanému obsahu, estetické kvality obrazových prvků záběru a jejich organizace, zvuková složka audiovizuálního výrazu a její hlavní elementy, projekce a analýzy vybraných filmů všech základních proudů audiovize

Jazykové verze
Film je k dispozici v originálním znění s českými titulky, nebo s českým dabingem. Můžete si vybrat, která verze je pro vás lepší. Anglickou verzi někteří učitelé využijí i pro výuku angličtiny.

Konkrétní motivy z filmu:
- Planeta Země, její jedinečnost
- Střídání dne a noci, vliv Slunce na život na Zemi
- Jednotlivé světové kontinenty, rozmanitost jejich přírodních podmínek
- Různé druhy zvěře, unikátní, ohrožení a zajímaví živočichové
- Rozmanité způsoby života, životní cykly, potravní řetězce
- Podrobnější rozbor pak najdete v kapitole číslo 3.

2. O filmu a natáčení

2.1. Základní údaje o filmu

Earth: Den na zázračné planetě / Earth: One Amazing Day
Velká Británie, 2017, 95 minut
Produkce: BBC Earth Films
Režie: Peter Webber, Lixin Fan, Richard Dále
Anglický komentář: Robert Redford
Český komentář: Ivan Trojan
Žánr: dokument
Stručná synopse
Nejnovější snímek z produkce BBC Earth Films, tvůrců Zázračné planety, je strhující cestou za krásami mocné přírody. Během jediného dne putujeme spolu se sluncem od nejvyšších hor k těm nejvzdálenějším ostrovům, z hlubin exotické džungle až do labyrintů velkoměst.
Díky průlomovým pokrokům v technologii natáčení přináší film blízké a osobní setkání s mnoha nezapomenutelnými hrdiny: mládětem zebry, které se snaží překonat rozvodněnou řeku; tučňákem, který denně neohroženě překonává nástrahy a nebezpečí, aby nakrmil své blízké; rodinou vorvaňů, kteří rádi pospávají ve svislé poloze; lenochodem toužícím po lásce a mnoha dalšími.
Earth: Den na zázračné planetě je film plný humoru, intimity, emocí a neuvěřitelné filmové nádhery. Nevídaným způsobem dokazuje, že je každý den na Zemi naplněn větším množstvím dobrodružství a zázraků, než jste si doteď dokázali představit.

2.2. Autoři

Richard Dale, režisér
Richard Dale jako filmový tvůrce získal ocenění BAFTA a Emmy. Svou kariéru zahájil v BBC na seriálech, jako jsou Tomorrow's World, Horizon a QED. Za svou práci na výjimečné sérii Lidské tělo (The Human Body) byl spolu s profesorem Robertem Winstonem oceněn Britskou lékařskou asociací titulem moderátor roku v oboru medicíny. Série mu také v USA získala cenu Peabody a ve Velké Británii dvě ceny BAFTA za nejlepší faktografickou sérii a za inovaci v televizi. Jakmile se Richard vrhnul na dramatickou tvorbu, za svůj první projekt, kultovní komedii Teachers pro Channel 4, získal opět nominaci BAFTA, tentokrát za nejlepší režii. Proslavil se inovativností svých počinů v oblasti faktografických dramat, např. D-Day 6-6-44 (BBC 1), který byl nominovaný na cenu BAFTA a Griersonovy nadace, či The Twin Towers (BBC 1) a Moonshot (ITV 1) nominovaných na cenu Primetime Emmy v kategorii televizních filmů (v roce 2009 a 2011). Z nedávných úspěchů jmenujme Rocketmen (Sony Pictures Japan), Walking With Dinosaurs 3D (IMAX), a Earth: One Amazing Day (BBC Earth Films).

Peter Webber, režisér
Peter Webber pracuje ve filmovém průmyslu přes 25 let a má zkušenosti se střihem, režií i produkcí. K jeho dosavadním úspěchům patří mimo jiné film Girl With the Pearl Earring (s řadou nominací na Oscara a cenu BAFTA) či Hannibal Rising a Emperor. Pokud jde o televizní tvorbu, má jako režisér na svém kontě úspěšné filmy Tutankhamun pro ITV, Six Feet Under pro HBO a The Stretford

Wives pro BBC1. Poté, co nedávno dokončil práci na Earth: One Amazing Day pro BBC Earth Films, pracuje nyní v Bogotě na postprodukci filmu Pickpocket.

Fan Lixin, režisér
Fan Lixin je prvním čínským dokumentaristou, který získal americkou cenu Emmy ve dvou kategoriích: Best Documentary a Best Long-Form Business And Economic Reporting. Svou kariéru dokumentaristy zahájil v roce 1998. V roce 2003 pracoval jako střihač na filmu To Live Is Better Than To Die, který získal řadu ocenění ve Velké Británii i v USA. Předtím pracoval v mezinárodním oddělení CCTV. V roce 2006 zastupoval čínskou stranu při natáčení a produkci dokumentu Up the Yangtze, který vznikl v kanadské koprodukci. Film v roce 2007 získal cenu za nejlepší dokumentární film na festivalu ve Vancouveru a v roce 2008 byl nominován na cenu Emmy.

2.3. Komentáře tvůrců ke vzniku filmu

Komentář režiséra Richarda Dalea
Normálně netočím filmy o přírodě a právě to mě na Earth: Den na zázračné planetě lákalo. Když jsem s filmařinou začínal, byl jsem hodně ovlivněný seriálem Davida Attenborougha Život na Zemi, který jsem viděl jako kluk a úplně změnil můj způsob uvažování. Myslím, že filmy mají největší moc, když dokážete diváky ovlivnit, nejen když se na ně dívají, ale když jim vnuknete myšlenky a ty jim – v tom nejlepším případě – změní pohled na svět.
Hodně mě lákalo, že budu moct na tak fantasticky natočeném materiálu pracovat, a ne ho jen divákům ukázat. Neříkáme pouze: ‚Tady je další zvíře a tady zase a tady další.' Věřil jsem, že bychom s tímto filmem mohli dokázat mnohem víc. Mohli jsme vám vlastně ukázat jakékoli zvíře právě proto, že jsou všechna výjimečná.
Pro mě i pro Petera bylo velmi důležité, že jsme nechtěli vytvořit jen 90minutovou verzi televizního programu. Není to pro televizní obrazovky, je to skutečný film. Samozřejmě že chcete lidem přinést nové informace, ale především je musíte zaujmout a pobavit. A co může být lepšího než vidět, jak se žije jinde? Kdybyste měl meziplanetární cestovní kancelář a chtěl turisty přesvědčit, na které planetě mají strávit prázdniny, ukázali byste jim přesně tohle. Přišlo nám jako výborný nápad, že byste si pomysleli: ‚To je ale hezké místo…jé, já tady vlastně jsem. To mám ale štěstí.'

Komentář Petera Webbera
Vždycky se mi líbily dokumenty o divočině. Kromě zprostředkovávání informací přinášejí podle mě ještě něco dalšího, zvláštního. Jsou fascinující, povznášející a odpočinete si u nich. Dokončil jsem film Ten Billion, snímek prezentující velmi temný pohled na svět v souvislosti s klimatickými změnami, ztrátou biodiverzity a vyčerpáním přírodních zdrojů. Cítil jsem, že se musím pustit do něčeho opačného: oslavy všeho, co máme.
Přírodovědné film jsou přesně definovaný žánr, v němž existují různé tradice. Je tu faktografická tradice, ale existují i více rodinné filmy s antropomorfickým přístupem, kde se zvířatům připisují lidské vlastnosti. My se snažíme spojit ve filmu obojí. Naše dílo není seriózní jako přísně faktografické televizní pořady, ale rozhodně není ani sentimentální, jako bývají antropomorfické snímky. Snažili jsme se najít cestu mezi těmito dvěma tradicemi a vytvořit inspirativní, zábavný, dramatický a legrační film pro celou rodinu.
Jedna z věcí, kterou musíte promyslet, je tón příběhu, jež se chystáte vyprávět. Chtěli jsme si ohlídat, aby byly nálady ve filmu vybalancované. Jsem posedlý žánry, takže mě hned napadlo, že by každý příběh mohl být zprostředkován jiným žánrem. Máme tu tedy romantickou komedii s lenochodem, grotesku s medvědem, western se žirafami. Řekl bych, že to způsobu, jakým je film vyprávěn, pomohlo. Střídáte různé nálady a udržujete tak pozornost publika. Nepůsobí to pak nutně jako přírodopisný film, protože některé věci tam jsou podobné jako v dramatu a ty stimulují divácké emoce.

Komentář Franka Cottrell-Boyce, scénáristy
Vlastně jsem netušil, co obnáší psát scénář k přírodovědnému filmu. U hraného napíšete: ‚Vstoupí robot.' a někdo musí jít a toho robota vyrobit. Ale tady si nemůžete sednout a napsat: ‚Bylo by super tu mít nějakého lenochoda trpasličího.' Pracujete s materiálem, který už je natočený. Nápad, že se film bude odehrávat v průběhu jednoho dne, už byl daný a já jsem ho jen musel zrealizovat a zajistit, že tam bude rytmus a jednotlivé scény na sebe budou plynule navazovat.
Bylo pro mě skutečně zajímavé, že často když jsem nakonec vypustil nějaké slovo, jako by to otevřelo celou plechovku červů. Protože je tam tak málo slov, každé se skutečně počítá. Moje práce byla sice mikroskopická, ale stála za to.
Část mé práce spočívala v tom doplňovat podstatné informace, které v obraze chyběly. To mě moc bavilo. Třeba v tom záběru, kde mláděvelryby saje mléko od matky, což je samo o sobě fascinující. Ale diváci také potřebují vědět, že velryby mláďata kojí sedm let. To je přece neuvěřitelné! Musíte také vzdát hold vší té práci, která se za záběry skrývá. Musíte lidem ukázat, jaké je to privilegium, že mohou sledovat tak překvapivé scény.
Peter si přál něco, co by mělo upřímnost klasického přírodovědného filmu, ale zároveň s mnohem emocionálnějším nádechem. Myslím, že komentář k tomu částečně přispívá, protože jen nepopisuje, co se odehrává na obrazovce, ale vytváří spojení mezi vámi a tím, co vidíte.
U přírodovědných filmů existuje tendence lidem říkat, že si zahrávají s planetou, jako kdyby lidé a planeta byly dvě různé věci. My se filmem snažíme říct, že sem patříme, že jsme součástí toho všeho a že je to úžasné. A proto bychom o to měli pečovat – ne proto, abychom nezlobili a abychom odčinili vše špatné, co jsme napáchali – ale protože jsme toho součástí, a to je na tom krásné.

3. Den na planetě – film krok za krokem

Přelomový přírodopisný film Earth: Den na zázračné planetě v živých barvách vykresluje zásadní roli Slunce, kterou má na utváření osudů živočichů a rostlin na naší planetě včetně nás. Je to zobrazení toho, jak se střídá noc a den a jak vztah ke Slunci svazuje všechny živé organismy dohromady. Děj filmu začíná brzy ráno v Keni a končí nočními scénami z lidských velkoměst.

ČASNĚ ZRÁNA

Keňa
Svět se probouzí. SERVAL STEPNÍ, který obvykle loví v noci, je ještě vzhůru a hledá si na keňských pastvinách kořist. Za použití technologie na stabilizaci kamery máme možnost přímo z okolní trávy sledovat predátora v akci a máme tak jedinečný a neotřelý pohled na jeho stopovací dovednosti. Na vlastní kůži zažíváme, jaké to je lovit a být loven. Serval se pohybuje ve vysokých travinách a proto skáče až 3 metry do výšky, aby ulovil svou kořist.

Galapágy
Přes Jižní Pacifik se přeneseme na neúrodné sopečné souostroví Galapágy, na jedno z nejdrsnějších míst planety. Filmová kamera zde jako nikdy předtím zachytila LEGUÁNY MOŘSKÉ, plazy „fungující" na sluneční energii: skrytá kamera zaznamenala, jak se přímo před ní líhnou jejich mláďata. Leguány ale napadne dvacet užovkovitých HADŮ DRUHU ALSOPHIS BISERIALIS a rozpoutává se nervy drásající hon, který si co do napínavosti nezadá s klasikou od Stevena Spielberga. Tato dramatická sekvence se natáčela 8 natáčecích dní třemi kamerami.

DOPOLEDNE

Čína
Jak slunce dál stoupá, jeho účinky jsou patrné kolem celé zeměkoule. Uprostřed nádherného lesního světa plného krásy, nebezpečí a překvapení hladově okusuje bambus PANDA VELKÁ a její mládě (které se živí jejím mateřským mlékem) má zatím čas zkoumat okolí. Bambus je téměř jediná potravina, kterou se panda živí. Aby však získala dostatek živin a energie, musí se krmit bambusem až 14 hodin denně. Bambus naštěstí roste rychlostí milimetr za minutu.

Botswana
Mládě zebry dokáže chodit už hodinu po narození a denně ujde mnoho kilometrů. V Botswaně je desetidenní MLÁDĚ ZEBRY STEPNÍ podrobeno obrovské zkoušce, když musí na cestě za novou trávou přebrodit prudkou řeku, zatímco ho pozoruje jeho bezmocná matka. Podmanivá i srdcervoucí scéna ukazuje známá, ikonická zvířata ve zcela novém světle.

Kanada
Mnohem severněji, až za polárním kruhem proplouvají svou ledovou říší daleko neobvyklejší tvorové, NARVALOVÉ JEDNOROZÍ. Jedná se o druh menších kytovců. Díky dlouhému rohu se také nazývají mořskými jednorožci. Spirálovitě zkroucený roh je ve skutečnosti vlastně zub – špičák a dorůstá až 2,5 metrů. Vědci dodnes nezjistili, k čemu ho narvalové mají. Jisté je, že jej nepoužívají k lovu. Je to jedna z největších záhad mořského světa. V této scéně jim Slunce začíná rozpouštět cestu mezi krami.
Inuité vypráví o narvalech legendu, podle které byla prvním narvalem statečná lovkyně s dlouhým copem, která živila během krutých zimních období svůj lid. Jednoho dne na lovu zahlédla stín velké velryby. Rozhodla se, že ji uloví, i když velryba byla mnohem větší a silnější. Lovkyně sváděla s velrybou nelítostný souboj. Ke svému lidu se však už nikdy nevrátila. Povídá se, že se stala narvalem, jehož kel je vlastně jejím copem.
Zároveň v kanadské Albertě dálkově ovládaná skrytá kamera přistihla MEDVĚDA HNĚDÉHO v komické situaci, jak se drbáním o strom snaží shodit zimní kožich. Úplně cítíte tu úlevu, když se mu konečně podaří podrbat. Drbáním medvěd zároveň po sobě zanechává pachové značky.

POLEDNE

Namibie
Zpátky v Africe, kde je v pravé poledne takové vedro, že ani smrtící predátoři nemají sílu lovit. Jediná zvířata, která se odváží na slunce, jsou ŽIRAFY. Mezi starým zkušeným samcem a mladým zelenáčem se tu odehrává vypjatá scéna jako z westernu, když si doslova vyjíždějí po krku v boji o území a o samice. Zvítězit může jen jeden.

Indický oceán
Pod hladinou oceánu ovšem není vysoká teplota žádný velký problém. Rodinka VORVAŇŮ OBROVSKÝCH i s ročním mládětem proplouvá masami vody. Zajímavé je, že vorvani patří k nehlasitějším živočichům na planetě. Zvuky, které vydávají, jsou hlasitější, než proudový motor. Tito majestátní, ladní tvorové si dávají šlofíka ve vertikální poloze a my si spolu s nimi vychutnáváme tento zřídka pozorovatelný rituál. Ale nespí jen velryby.

Panama
Na ostrůvku velikosti Central Parku nedaleko Panamy odpočívá v koruně stromů LENOCHOD TRPASLIČÍ, dokud ho nevyruší volání k páření. Horlivý lenochod plave přes řeku a šplhá na strom jako Romeo za svou novou milou. Je to milostná scéna s klasickými záběry na tváře, při níž tají i nejzatvrzelejší srdce. Na světě zbývá již jen pár set těchto lenochodů.

POZDNÍ ODPOLEDNE

Zavodovského ostrov
2000 km východně od Falkland leží v subpolární oblasti malý ostrov Zavodovského. Tady se na jinou výpravu vydal TUČŇÁK UZDIČKOVÝ. Neohrožený otec hladové ženy a dítěte se vrhá do vln, aby jim přinesl rybu. Poté, co potravu získá, musí s ní ještě překonat 3 km po pevnině a mezi 1,5 milionem dalších tučňáků najít svou rodinu – vpravdě heroický výkon. Tato scéna líčí silný a nezapomenutelný příběh – asi všichni se dokážeme vcítit do někoho, kdo se snaží obstarat obživu pro své blízké. Je to také poprvé, co byla kolonie tučňáků uzdičkových zachycena kamerou. A jakmile se otec vrátí, na stejně dobrodružnou cestu se vydává matka.
Natáčení těchto tučňáků bylo z celého filmu asi nejnáročnější. Jednalo se o šestitýdenní expedici, kdy jen dostat se na ostrov trvalo 7 dní. Na ostrov před tím zavítalo jen málo lidí a tučňáci se tak s lidmi setkali poprvé. Nijak zvlášť jim to ale nevadilo.

Ekvádor
V ekvádorském deštném pralese zápasí SYLFA VLAJKOVÁ, druh kolibříka veliký jako lidský palec, o nektar spolu se včelou. Ptáček získává výhodu, když na nebohou včelu začnou v dechberoucím makro záběru padat jako bomby dešťové kapky. Kolibřík mávne křídly až 80 krát za vteřinu a během dne se musí nakrmit až tisíckrát, aby získal pro své rychlé tělo energii. Jen v Ekvádoru žije na sto druhů kolibříků.

Evropa
V dalším nerovném boji, tentokrát na venkově kdesi v Evropě, útočí SOVA PÁLENÁ na MYŠKU DROBNOU, která padá ze stébla do okolního podrostu. Tyto drobné intimní bitvy jsou zachyceny prostřednictvím obrovských širokoúhlých obrazů.

VEČER

Maďarsko
Další zastávka na cestě mezi kontinenty je řeka Tisza v Maďarsku. JEPICE DLOUHOCHVOSTÉ začínají svůj krátký život, když se vynoří nad hladinu při velkolepém pářícím baletním čísle, skutečném holdu přírodě a její schopnosti nás oslňovat a těšit. Pro jepice znamená přicházející noc také konec jejich krátkého jednodenního života. Jako nymfy žijí pod hladinou vody až tři roky, ale vylíhnou se pouze na jeden den. Kvůli tak krátkému životu nepotřebují ani shánět potravu. Nemají ji ani jak přijímat. Namísto toho se snaží co nejrychleji rozmnožit. Sameček poté ihned umírá, samička ještě stihne naklást vajíčka. Jedná se asi o nerychlejší životní cyklus na planetě.

Čína
Stejně riskantně se HULMANI BĚLOHLAVÍ, vzácné opice z rodu langurů, snaží překonat pohoří Kuang-si na jihozápadě Číny dřív, než padne noc. Jak stoupají, aniž by se viditelně něčeho drželi, zrychluje se nám puls jako při nejlepší akční podívané. Hulmani jsou ještě vzácnější, než ohrožené pandy.

NOC

Brazílie
Dlouho po západu slunce se k životu probouzí zcela jiný svět. V dřívějších filmech o přírodě nebylo možné tyto noční tvory natáčet. Ale nové kamery uzpůsobené nízkým hladinám osvětlení ukazují brouka PYREARINUS LUCERNULA, který používá světelné body k přilákání partnera k páření, ale bohužel je oklamán luminiscentní houbou.

Nový Zéland
Můžeme pozorovat světélkující larvy ARACHNOCAMPA LUMINOSA, jak visí u stropu jeskyně a chytají mouchy do svých hedvábných nití. Opravdu je to život viděný zcela novýma očima. I samotné nebe si tu zahraje svou roli, když elektrické výboje předvedou dechberoucí světelnou show.
A to nás přivádí k světelné performanci vytvořené člověkem. Rozrůstající se města změnila naše vnímání noci a dne. Ale když si zvířata v noci hrají a děti s úžasem pozorují světélkující larvy, začíná být zřejmé, že zázraky přírody nás obklopují každý den a naše spojení s přírodou zůstává navzdory všemu nepřerušené.

Místa natáčení jednotlivých druhů (druh, latinský název, lokace)
Panda velká / Ailuropoda melanoleuca / Sečuán, Čína
Rejnok Mobula munkiana / Mobula munkiana / Kalifornský poloostrov
Surikata / Suricata suricatta / poušť Kalahari, jižní Afrika
Serval stepní / Leptailurus serval / jižní Afrika
Myš lamelozubá / Otomys irroratus / jižní Afrika
Leguán mořský / Amblyrhynchus cristatus / ostrov Fernandina, Galapágy
Pseudalsophis biserialis / ostrov Fernandina, Galapágy
Lemur Indri / Indri indri / Madagaskar
Mucholapka podivná / Dionaea muscipula / Severní Amerika
Bambus / Bambusoideae / Čína
Pakůň žíhaný / Connochaetes taurinus / východní Afrika
Zebra stepní / Equus quagga / východní Afrika
Hroch obojživelný / Hippopotamus amphibius / východní Afrika
Krokodýl nilský / Crocodylus niloticus / východní Afrika
Sup africký / Gyps africanus / východní Afrika
Narval jednorohý / Monodon monoceros / Kanada
Medvěd hnědý / Ursus arctos / Severní Amerika
Lev pustinný / Panthera leo / východní Afrika
Žirafa / Giraffa camelopardalis / poušť Namib, Namibie
Plameňák růžový / Phoenicopterus roseus / poušť Namib, Namibie
Vorvaň obrovský / Physeter macrocephalus / Indický oceán
Lenochod trpasličí / Bradypus pygmaeus / Panama
Tučňák uzdičkový / Pygoscelis antarcticus / Zavodovského ostrov
Sylfa vlajková / Ocreatus underwoodii /Ekvádor
Včely / Apis / Ekvádor
Myška drobná / Micromys minutus / Evropa
Sova pálená / Tyto alba / Evropa
Jepice dlouhochvostá / Palingenia longicauda / Maďarsko
Vlha pestrá / Merops apiaster / Maďarsko
Slon africký / Loxodonta africana / východní Afrika
Gepard štíhlý / Acinonyx jubatus / východní Afrika
Hulman bělohlavý / Trachypithecus poliocephalus / Kuang-si, Čína
Nártoun celebeský / Tarsius tarsier / Indonésie
Kaloň plavý / Eidolon helvum / Zambie
Výr virginský / Bubo virginianus / Severní Amerika
Hyena skvrnitá / Crocuta crocuta / Etiopie
Žralok lagunový / Triaenodon obesus / Indický a Tichý oceán
Světélkující houba / Mycena chlorophos / Austrálie
Světélkující houba / Neonothopanus gardneri / Brazílie
Larva brouka / Phrixothrix vivianii / Brazílie
Arachnocampa luminosa / Nový Zéland
Pyrearinus lucernula / Brazílie
Mýval severní / Procyon lotor / Kanada
Luciola cruciata / Asie
Jeřáb mandžuský / Grus japonensis / Zhalong, Čína

4. Inspirace pro výuku

4.1. Před zhlédnutím filmu

Před návštěvou kina můžete žáky připravit na filmový zážitek s využitím traileru k filmu (*https://youtu.be/hQwq4Yh6Mbo*). O čem bude film vyprávět, kdo budou hlavní hrdinové, jakou bude mít film atmosféru?

Otázky k diskuzi:
Jak se liší dokumentární film od filmu hraného?
Zkuste popsat hlavní rozdíly.

Jak podle vás vypadá typický dokumentární film?
O čem mohou dokumenty vypovídat?

Může mít film hlavní hrdiny, i když se v něm nevyskytuje člověk?

Jaké příběhy o zvířatech znáte?

Znáte jiné filmy, ve kterých hlavní roli hraje zvíře?

Může mít dokumentární film příběh?
Jakým způsobem byste vy sami takový film natočili?
Jaký scénář byste zvolili?

Může být Slunce hlavním hrdinou filmu?
Jak byste takový film natočili?

4.2 Po zhlédnutí filmu

První dojmy
V první řadě zkuste sami zjistit, co vaše žáky zajímá, jaká témata je oslovují. Můžete být překvapeni, že je zaujmou jiné části filmu, než byste čekali. Vycházejte z toho, co je upoutalo. Zaznamenávejte témata a motivy a příběhy, které zmíní – mohou být nosné pro vaši další diskuzi.

Jak byste popsali svůj zážitek z filmu?
Jaká slova vás napadají? (zábavný, napínavý, hezký, smutný, zajímavý, poučný, nudný, nesrozumitelný, rychlý, pomalý, veselý…)
Co jste se dozvěděli nového?

Téma: scénář přírodovědného dokumentu
Vraťte se k otázkám kladeným před zhlédnutím filmu a snažte se na ně znovu hledat odpovědi:
Co je hlavním tématem filmu?
Kdo a co ve filmu vystupuje, má film nějaké hlavní hrdiny?
Dokážete popsat, o čem a jakým způsobem film vypráví?
Co vás na filmu nejvíce zaujalo, co vám utkvělo v paměti, co se vám líbilo a co naopak ne a proč?
Který příběh vás zaujal svým napětím, který vás zaujal tajemnou atmosférou?

Film navazuje na úspěšný televizní seriál a na další dokumentární filmy z produkce BBC. Pro tento film tvůrci zvolili konkrétní dějovou linii – putování po planetě Zemi od rána do noci. Tento hlavní příběh rámuje dílčí dějové linky jednotlivých zvířat. Každý mikropříběh má jinou atmosféru. Některé příběhy jsou napínavé, dramatické, jiné jsou zábavné. Každý příběh by se dal zařadit do určitého filmového žánru.

Autoři k tomu říkají:
Ke kombinaci faktorů, které se sešly a přiměly nás udělat velkoformátové pokračování, patří mimo jiné skutečnost, že technologie jsou natolik flexibilní, že dokážeme ukazovat scény, jež jsou zároveň intimní i epické, dále pak vůle rozšířit hranice přírodovědných filmů o lokace v Číně, větší schopnost BBC Earth Films vyprávět příběhy filmovým jazykem a touha ukazovat divákům dramatickým, humorným a dojemným způsobem miliardy fascinujících příběhů, které se každý den na Zemi odehrávají. Studio se rozhodlo vytvořit něco odvážnějšího než jen slepenec „roztomilých" příběhů o zvířatech. Film dostal jasnější kontury, když přišel tým s nápadem postavit příběh kolem pohybu Slunce v průběhu 24 hodin. Přírodovědné filmy fungují nejlépe, když máte organický příběh a ten zaplníte dramatickými událostmi ze života jeho protagonistů. Když jsme se nad tím zamysleli, došlo nám, že zcela základní cyklus je v přírodě den. Každé zvíře, každá rostlina, každý člověk nějak reagují na světlo a tmu, východ a západ slunce. Je to skvělý rámec.
Tento film je jiný než ostatní přírodovědné filmy, které většinou nevyprávějí žádný příběh, ale jsou spíš přehledem toho, jak zvířata žijí, mimo nějaký konkrétní čas. U každého živočicha jsme zhlédli stovky hodin záznamů, abychom našli ten správný příběh. Na rozdíl od řady jiných přírodovědných filmů, které sledují pouť jednoho protagonisty či jedné rodiny, je Earth: Den na zázračné planetě výprava se zastávkami napříč celou planetou. Proto bylo nejdůležitější rozložit jednotlivé příběhy do 24hodinové sluneční dráhy. Lidé se k Zemi nevztahují stejně jako ke konkrétním protagonistům. Museli jsme vytvořit příběhy, které mají svůj vlastní jedinečný život a zároveň vypovídají něco o Zemi a drží spolu pohromadě tak, aby ani na vteřinu nenechali diváky a jejich emoce polevit.
Příběhy se pohybují na škále od dramatu (malá zebra překonávající řeku, až se vám tají dech) ke komedii (roztomilý medvěd, který se ne a ne podrbat), od hororu (sova snášející se jako posel smrti z nebe na nic netušící myšku) po scénky jako z jiného světa (velkolepí vorvani a jejich odpolední spánek). Kinematografický zážitek není omezen na jednotlivé příběhy, vzniká také díky strhujícím obrazům. Velká část vizuální síly filmu je spojena s putováním slunce, na němž je snímek postaven.

Téma: hlavní hrdina Slunce

Otázky:
Jakým způsobem lze Slunce udělat hlavním hrdinou filmu?
Jakým způsobem Slunce zasahuje do dění jednotlivých příběhů?
Uveďte příklady.

Jakou roli má Slunce pro život na Zemi? Popište podle toho, co jste se doposud o Slunci naučil.

Komentář tvůrců:
Tento poutavý příběh představuje Slunce nejen jako ukazatele času, ale i jako katalyzátor změn. Za polárním kruhem se mohou narvalové dostat za svou potravou jen díky tomu, že sluneční paprsky v ledu vytvoří koridory, kterými mohou proplout. Zatímco pozorujeme divoký vzdušný souboj mezi kolibříkem a včelou, slunce nenápadně pracuje a pomocí horka a vlhkosti spouští prudký liják. Kolibřík je dost velký na to, aby pár kapek ustál, ale včelu to okamžitě smete. Slunce hraje roli v životě každého protagonisty ve filmu a je hlavní hnací silou celého snímku. Earth: Den na zázračné planetě je aktuální a přesvědčivou připomínkou toho, že i v největších velkoměstech jsme všichni pevně spojeni se světem přírody.

Téma: den na planetě
Film nás pomocí drobných příběhů seznamuje s nejrůznějšími místy a obyvateli naší planety. Ve filmu nepostupujeme nějakým daným směrem. Spíše sledujeme zajímavé výjevy z dané denní doby na různých místech. V každou denní dobu někde na planetě ožívá skupina živočichů, zatímco jiná se ukládá ke spánku, nebo vyčkává v úkrytu před predátory.

Aktivity a otázky:
Vyhledejte na mapě místa, na kterých se film natáčel. Co o těchto místech víte? Která místa byste rádi navštívili?
Která ze zmíněných zvířat jsou nejvíce ohrožená? V jaké situaci se momentálně nachází, jak přežívají, jakým způsobem se je člověk snaží zachránit? Proč jsou ohrožená? Zjistěte co nejvíce informací.
Seznam zvířat z kapitoly č. 3 roztřiďte do skupin. Najdete mezi nimi například hmyz, plazy, ryby, paryby, obojživelníky, ptáky, nebo savce? Roztřiďte je podle světadílů, podnebných pásem, nebo podle druhu potravy. Můžete se s některými druhy setkat i na území naší republiky?

Jak vypadá typický den vybraných zvířat?
Srovnejte s denním rytmem člověka.
Najdete společné rysy?

Komentář a seznam zvířat viz 3. kapitola.

Téma: technologie natáčení
Film vznikal často ve velmi náročných podmínkách, nebo během dlouhých období, kdy byla zvířata sledována s pomocí fotopastí. Pro natáčení byla využívána nejmodernější technika. V současné době filmaři využívají technologii 4K, díky které dokáží zaznamenat velice ostrý obraz s nejjemnějšími detaily. 4K označuje rozlišení 4000 pixelů na šířku obrazu, přičemž dnes běžné rozlišení HD (high definition) je 1080 pixelů. Zároveň se k tomu přidaly i další filmařské technologie – od osmirotorových helikoptér, díky nimž vznikly strhující záběry pádících hulmanů, po kameru Phantom 4k Flex, která zachytila jepice snímkovou frekvencí 800 s/s a vytvořila neuvěřitelně zpomalený záběr. Tým kameramanů vytvořil nezapomenutelné záběry – například servala, jak skáče v trávě –, které by před tím natočit nešly. Pokroky v natáčení za špatných světelných podmínek také filmařům umožnily zachytit noční scény živěji, jasněji a dramatičtěji, než bylo dosud možné.

Otázky k diskuzi:
V čem bylo natáčení filmu náročné a jaké profese se jej asi zúčastnily?
Jaké současné technologie, které znáte, by se daly k natáčení využít?
Vzpomeňte si na některé zajímavé scény z filmu. Jakým způsobem asi byly natočeny?
Jakou výhodu má pro výsledný film použití více kamer? Proč nestačí scénu natočit jednou kamerou?
Jak se liší záběry ze statické a pohyblivé kamery? K čemu se dají využít zpomalené záběry? Kdy se využívají u hraných filmů? Jaké další druhy záběrů byly ve filmu využity?
Jakým způsobem se dají u filmu využít drony?

Vyzkoušejte:
Natočte například jeden den ze života domácího mazlíčka technikou, kterou máte k dispozici.

Komentáře tvůrců:
První film Earth byl úchvatný, ale bylo to skoro, jako byste se na Zemi dívali z pozice Boha; točilo se dalekoohniskovým objektivem nebo z vrtulníku, takže věci spíš jen pozorujete. My jsme se tu ale chtěli dostat víc do hloubky. Chtěli jsme, aby měl divák pocit, že věci sám zažívá, nebo že jednotlivé události vnímá očima zvířete. Abychom dosáhli této jedinečné perspektivy, používali jsme ultralehké kamery a přenosné stabilizační systémy jako MoVi a DJI Ronin. Nejenže se pak kamera netřásla, ale dalo se s ní na dálku otáčet a natáčet ji a vytvářet tak plynulé organické pohyby, které navozují divákům pocit, jako by byli přímo po boku zvířecích hrdinů. Používali jsme to hlavně, když jsme cestovali se zvířaty nebo s nimi putovali jejich přirozeným prostředím. Právě díky tomu působí film tak organicky.
Díky low-light technologii jsme klidně mohli mít film plný nočních živočichů. Den končí a noční tvorové vylézají ven. Jsou to zvířata uzpůsobená životu ve tmě, stejně jako jsou denní živočichové uzpůsobeni životu za dne. Myslím, že světélkující houby byly z vizuálního hlediska úchvatné.
Dostali jsme také nové vylepšené fotopasti – dálkově ovládané kamery v odolných krabicích, které se spustí, jakmile zvíře zavadí o senzor. Zasazené do jejich přirozeného prostředí měly tak silné baterie, že vydržely natáčet až po dobu tří měsíců. Díky tomu se tým dostal do blízkosti zvířat, která by jinak byla příliš nebezpečná nebo plachá. Díky možnosti položit větší množství pastí jsme mohli využít více kamer než produkce hollywoodského trháku. Dřív jste mohli mít jen jednu fotopast, kdežto teď jich můžete umístit klidně i deset, takže si můžete rozmyslet, z jakých různých úhlů chcete scénu sestříhat. Sestříhávali jsme některé sekvence jen ze záběrů z fotopastí. Když máte k dispozici všechny úhly, a ne jen jeden, výsledek je mnohem dramatičtější.

Natáčení v číslech:
200x vyletěly drony při natáčení langurů
142 natáčecích dní
100 členů natáčecích týmů v Británii a v Číně
60TB neboli 12 300 DVD natočeného materiálu
38 biologických druhů
22 zemí
10 natáčení
3 roky se film vyráběl
0 zvířat zaútočilo

Některé využité technologie:
Phantom flex 4k (pro natáčení rychlých jepic)
Phantom Flex 4K je digitální filmová kamera, která dokáže natočit 1000 snímků za sekundu a zachytit tak klíčové okamžiky i ve vysoké rychlosti. Štáb pracující na filmu The Earth: Den na zázračné planetě ji používal při natáčení dlouhochvostých jepic v Maďarsku, aby zachytil okamžik, kdy se jepice vynoří z vody a začnou se pářit, i nástrahy této obří líhně. Pro srovnání klasický film se natáčel rychlostí 24 snímků za vteřinu. Dnešní mobilní telefony dokážou natáčet rychlostí až 240 snímků za vteřinu. I této rychlosti lze využít pro natáčení tzv. slow motion videa.

Oktokoptéra (pro pořízení prvních existujících leteckých záběrů hulmanů)
Abychom pochopili neuvěřitelné schopnosti jednoho z nejvzácnějších savců na zemi, hulmanů bělohlavých z rodu langurů, použil natáčecí tým speciálně zkonstruovanou oktokoptéru vybavenou filmovou kamerou RED Epic a zoomovacím objektivem. Vůbec poprvé dokázala ze vzduchu zachytit, jak neuvěřitelně obratně dokáží langurové šplhat v krasovém prostředí, a my si tak mohli udělat představu o náročnosti jejich každodenního putování. Oktokoptéra dokázala být ve vzduchu vzhledem ke své velikosti deset minut.
Držák na kameru (pro natáčení zeber a lvů)
Natočit z pohledu při zemi lvi spící v horkem rozpáleném vzduchu byl náročný úkol. Potřebovali jsme k tomu speciální konstrukci, kte-

rá by kameru nesla. Na vozítku byl připevněn dlouhý držák s otočným stabilizovaným gimbálem a kamerou RED Epic. Toto zařízení vyžadovalo poměrně náročnou koordinaci – na jeho ovládání byly potřeba 4 osoby – a velmi přesné pohyby. Lvi si také dopředu museli na toto zařízení zvyknout, což chtělo svůj čas, ale nakonec jsme tak získali několik úžasných záběrů.

Téma: zajímavosti ze světa zvířat
Tvůrci vybrali pro svůj film neobyčejná, záhadná, ohrožená i poměrně běžná zvířata. U každého zvířete dokázali zpracovat zajímavý příběh z jeho každodenního života. I u poměrně známých zvířat ukázali ne zcela běžné situace (například souboj žirafích samců). Film se snaží poukázat na nekonečnou bohatost a krásu přírodního světa naší planety. Každý jednotlivý živočich je svým způsobem jedinečný a fascinující.

Aktivita:
Vyberte si zvíře z filmu, které vás zaujalo, nebo se zaměřte na jakékoliv jiné zvíře, které vás zajímá. Vyhledejte co nejvíce zajímavých informací ze života tohoto zvířete a představte je ostatním.
Zkuste sepsat podobný seznam zajímavých faktů o člověku jakožto živočišném druhu obývajícím planetu.

Zajímavá fakta:
Tvůrci doplnili film několika dalšími zajímavými fakty ze života hrdinů filmu, které dokazují zázračnost planety Země.
Serval stepní má ze všech kočkovitých šelem nejdelší uši (vůči tělu) a nejdelší nohy.

Leguán mořský si umí hledat potravu v moři a je tak jediným leguánem, který se tam vydává.

Ještěrkovití hadi z Galapág žijí po většinu roku sami, loví hmyz, ještěry a klidně i ryby, pokud není zrovna na menu malý leguánek.

Panda stráví jen 17% z 10 – 15 kg suché stravy, kterou každý den sní.

Pruhování zebry stepní je jako otisky prstů – každý vzor je jedinečný. Díky tomu dokážou mláďata ve stádu rozpoznat svou matku.

Narvalové nemají hřbetní ploutev. Je možné, že se tak vyvinuli, protože jim hladký tvar umožňuje lépe plavat pod ledem.

Medvěd hnědý dokáže běžet rychlostí 50 km/h, takže je rychlejší než Usain Bolt, který dokáže běžet jen cca 44 km/h.

Žirafí srdce váží asi 11 kg, mají tedy největší srdce ze všech suchozemských savců. Každou minutu přepumpuje 60 l krve a jejich krevní tlak je v porovnání s průměrným člověkem zhruba dvojnásobný.

Vorvaň umí vydat nejhlasitější zvuk ze všech zvířat. Hlasitost zvuků, které používá při komunikaci, byla naměřena na úrovni 230 dB.

Díky jednomu obratli navíc mohou některé druhy lenochodů otáčet hlavou o celých 270°. Díky tomu dosáhnou na potravu, aniž by museli pohnout svým lenivým tělem, a mohou si při spánku opřít hlavu o hruď.

Tučňáci uzdičkoví loví ryby až 80 km od břehu.

Denní výdej energie kolibříka při jeho běžných aktivitách odpovídá 155 kcal výdeje průměrného 80kg muže.

Myška drobná je nejmenší hlodavec žijící v Evropě a váží méně než 1 koruna.

Jepice dlouhochvostá nemá žádná ústa, takže nemůže přijímat potravu. Její jedinou životní prioritou je spářit se a předat dál své geny.

Má se za to, že mláďata hulmanů bělohlavých se rodí zrzavá, aby se neztratila.

Tělo žraloka lagunového dokáže pumpovat vodu skrze žábry, aniž by ho to posouvalo kupředu, takže tento druh žraloka dokáže ležet bez hnutí u dna po celé hodiny.

Světélkující houby se nerozsvěcují jen tak. Mají vnitřní hodiny reagující na teplotu, díky nimž se rozsvítí, když je dostatečná tma, aby přilákaly hmyz letící kolem.

Aby ulovily svou kořist, mají na sobě světélkující larvy vertikální linie a na nich v pravidelných rozestupech kapičky slizu, takže vypadají jako šňůra korálů. Na sliz se pak zachytí lovený hmyz.

Polární záře neboli aurora, ona záhadná a nevyzpytatelná světelná exhibice pozorovatelná na noční obloze, nese jméno po římské bohyni úsvitu.

Energetický výdej Slunce je obrovský. Podle experta z NASA Dr. Louise Barbiera dokáže během jediné sekundy rozpustit kus ledu silný kilometr a půl, vysoký kilometr a půl a dlouhý stejně jako vzdálenost mezi Sluncem a Zemí.

5. Důležité kontakty

Premiéra filmu: 26. října 2017

Školní projekce filmu Earth: Den na zázračné planetě v průběhu celého roku

Praha: Kina Aero (Praha 3), Světozor (Praha 1) nebo Bio Oko (Praha 7) — školní projekci za zvýhodněné vstupné ve vámi zvoleném termínu objednávejte u Lindy Arbanové na *info@aeroskola.cz*, tel.: +420 608 960 016.

V ostatních případech školní projekci za zvýhodněné vstupné objednávejte přímo u svého místního kina, které vám projekci rádo zařídí.

Vyberte si verzi s českými titulky nebo s dabingem.

Distribuce:
Film Earth: Den na zázračné planetě distribuuje v České republice společnost Aerofilms. Pokud chcete zařadit tento film do programu svého kulturního zařízení, kontaktujte naši programistku Annu Lísalovou.

Anna Lísalová
program@aerofilms.cz
+420 723 718 484

Aerofilms, s.r.o.
Jirečkova 1008/8
170 00, Praha7

Aeroškola a Aerofilms 2017